

**PROGRAMA DE L'ASSIGNATURA DE PEDAGOGIA SOCIAL
CURS 2007-2008**

DADES GENERALS DE L'ASSIGNATURA

NOM: PEDAGOGIA SOCIAL

CODI: 250012

ENSENYAMENT: EDUCACIÓ SOCIAL

CURS ACADÈMIC: 2007-2008

TIPUS D'ASSIGNATURA: OBLIGATORIA

IMPARTICIÓ: PRIMER SEMESTRE

GRUP: TARDA

CRÈDITS TOTALS: 6

CR. TEÒRICS: 4

CR. PRÀCTICS: 2

LLENGUA: CATALÀ

DEPARTAMENT: THE

PROFESSORAT: PILAR HERAS I ESTHER GIL

OBJECTIUS D'APRENTATGE DE L'ASSIGNATURA

- Aportar elements teòrics i conceptuals bàsics per al coneixement de la Pedagogia Social, disciplina en procés de construcció.
- Analitzar l'Educació Social i les seves funcions en la societat actual.
- Conèixer els diferents espais on es desenvolupa el treball socioeducatiu
- Facilitar l'adquisició de certes habilitats i competències necessàries pel desenvolupament de la professió.

BLOCS TEMÀTICS O CONTINGUTS

La matèria està organitzada a partir de blocs temàtics. Una bona part dels continguts tenen un caràcter teòric i conceptual i es transmetran a través de les sessions presencials, i la bibliografia proposada. Els continguts més pràctics de l'assignatura es treballaran a partir de la recerca de l'alumnat, tot establint vincles i lligams entre uns i altres (teoria i pràctica).

Apartat 0. Clarificacions conceptuals entorn a l'objecte de la Pedagogia Social.

1. Concepte d'Educació, Educació Social i Pedagogia Social
2. Educació, socialització i control social
3. Els processos de transmissió, d'aprenentatge, d'adquisició, d'acompanyament i l'educació.

Apartat 1: Precedents i procés de construcció de la Pedagogia Social.

1. La Pedagogia Social: un procés de construcció disciplinari des de la complexitat.
2. Recorregut històric i desenvolupament de la Pedagogia Social en el context europeu.
3. Principals aportacions, i definicions dels autors més significatius.
4. Aportacions d'altres ciències en la construcció de la Pedagogia Social
5. Conceptualització de la Pedagogia Social. Disciplina, teoria pràctica?

Apartat 2: Factors condicionants de la Pedagogia Social

1. La idea de context (internacional i local)
2. Característiques del context actual: factor explicatiu del desenvolupament de l'educació social.
3. Les polítiques socials
4. El procés d'exclusió social, la marginació i la pobresa.

Apartat 3: L'objecte de la Pedagogia Social: Educació Social.

1. Educació social com pràctica educativa
2. Classificació de la praxis de l'educació social en àmbits? Espais? Contextos? O la difícil tasca de classificar.
3. Subjectes, agents, contextos i continguts de l'educació social. Sempre en evolució.
4. Possibilitats i límits.

Apartat 4: Persones, llocs, situacions i la Pedagogia Social

1. Els diferents agents socials: el professional, la persona, el grup i la comunitat.
2. Les relacions educatives
3. El temps i l'espai en la pràctica socioeducativa
4. La complexitat de les accions, actuacions i intervencions
5. Les possibilitats i els límits de la intervenció socioeducativa
6. El paper del professional

Apartat 5: Educació Social i Pedagogia Social com a professions.

1. La formació acadèmica i la pràctica professional
2. El paper de les Universitats, les polítiques socioeducatives i les Administracions
3. La formació continua de l'educador/a social

METODOLOGIA I ORGANITZACIÓ DEL TREBALL

La dinàmica de l'assignatura s'aproparà als crèdits europeus. L'objectiu general es centra en l'aprenentatge de l'alumnat amb l'acompanyament del professorat en el procés amb una metodologia marcadament participativa.

L'organització de l'assignatura es concreta en:

Realització d'exposicions teòriques per treballar els continguts teòrics i clarificar dubtes i paral·lelament la proposta de temes de debat que tindran com a resultat un material que hauran de lliurar els alumnes en les dates proposades. Aquests exercicis continus podran ser de caràcter individual o grupal.

El Dossier de lectures: Les lectures obligatòries i recomanades pel seguiment de l'assignatura que complementen els continguts donats a les classes i són materials de suport per a la realització dels exercicis que es proposin

El Dossier electrònic: Serà l'espai on es podrà disposar del programa de l'assignatura, el calendari de les sessions i informació complementària d'interès per l'assignatura.

AVALUACIÓ ACREDITATIVA DELS APRENENTATGES

Criteris d'avaluació i qualificació per a l'avaluació continuada

1. Es considera obligatòria l'assistència al 80% de les sessions presencials.
2. Treball de recerca grupal, amb exposició i defensa (60%)
3. Activitats de seguiment individuals o grupals sobre la temàtica impartida a la sessió presencial (40%)

Acolliment a avaluació única

1. Examen (60%)
2. Treball de recerca individual (30%)
3. Anàlisi crítica i reflexiva de les lectures del dossier que s'especifiquin (10%)

FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA.

BIBLIOGRAFIA OBLIGATÒRIA I BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

De cada bloc temàtic s'han seleccionat unes lectures obligatòries que complementen l'explicació donada a l'aula i la dinàmica de treball proposada. A més a més s'adjunta un conjunt de Bibliografia General que pot complementar els coneixements de l'alumnat.

LECTURES PER AL BLOC 0: CLARIFICACIONS PRÈVIES

- PETRUS, A (coord.): Concepte de Educació Social. A *Pedagogia Social*, Ariel Educació, Barcelona. 1998.
- TRILLA J.(2000): *El "Aire de família de la Pedagogía Social"*. A ROMANS M.; PETRUS A.; TRILLA J.: *De profesión educador(a) social*. Paidós, Barcelona.

LECTURES PER AL BLOC 1: PRECEDENTS HISTÒRICS I PROCÉS DE CONSTRUCCIÓ DE LA PEDAGOGIA SOCIAL

- PEREZ, G. (2002). Origen y evolución de la Pedagogía Social. Revista *Pedagogia Social*, nº9 (2ª epoca).
- SAEZ J. (1998) *La construcción de la Pedagogía Social: Algunas vías de aproximación*. A PETRUS, A (coord.): *Pedagogia Social*, Ariel Educació, Barcelona.

LECTURES PER AL BLOC 2: CONDICIONANTS DE LA PEDAGOGIA SOCIAL

- QUINTANA, J.M (1988): El trabajo social desde el punto de vista pedagógico. El pedagogo-social. A *Pedagogía Social*, Dykinson, Madrid.
- Rabat, 26-27-28 octubre de 1994 (Les Ong et la ville au Magreb: de la prospective à l'accion au quotidien). *Exclusió, pobresa i ciutadania*.

LECTURES PER AL BLOC 3: L'OBJECTE DE LA PEDAGOGIA SOCIAL: EDUCACIÓ SOCIAL.

- TRILLA J.(2000): Los ámbitos de la Educación Social. A ROMANS M.; PETRUS A.; TRILLA J.: *De profesión educador(a) social*. Paidós, Barcelona.
- NÚÑEZ, V (1993): *El educador especializado*.
- PUIG, T. (1994): *El alfabeto de la animación sociocultural. Lo que todo animador debe aprender y practicar*.
- LÓPEZ DE PALMA, F; FLECHA, R. (1998) Educación de Personas Adultas. A PETRUS, A (coord.): *Pedagogia Social*. Ariel Educació, Barcelona.
- CARIDE J.A (1998) Acción e intervención comunitarias. A PETRUS, A (coord.): *Pedagogia Social*. Ariel Educació, Barcelona.
- PETRUS (1999): *Nous àmbits d'intervenció de l'educador/a social*.

LECTURES DEL BLOC 4: PERSONES, LLOCS, SITUACIONS I LA PEDAGOGIA SOCIAL

- FREIRE, P. (1970) *Pedagogía del Oprimido*. Madrid: Siglo XXI de España editores, 1970.
- MUÑOZ C. (2000) : Monogràfic. *Pedagogia de la vida quotidiana*. Institut de Formació Pere Tarres, Barcelona.
- SAEZ J. (2002): Entrevista a la profesora Glòria Pérez Serrano. Catedrática de Pedagogía Social. Uned- Madrid. A Pedagogía Social. Revista Interuniversitària. "Entre el profesionalismo y el voluntariado". Nº 9 (segunda época).

BIBLIOGRAFIA GENERAL:

- AA.VV. (1991): *El educador social. Presente y futuro*. Bilbao, Muga.
- BICE (1999). *La Resiliencia o el realisme de l'esperança. Ferit, però no vençut*. Editorial Claret. Els Daus, 174
- BECK, U. (1998). *La sociedad del riesgo*. Barcelona, Paidós
- BERGER, P., LUCKMAN, T. (1996). *La construcció social de la realitat*. Barcelona. Herder.
- CASTEL, R. (1984) *La gestión de los riesgos*. Barcelona, Anagrama.
- CARIDE, J.A (2004). *Las fronteras de la pedagogía social: perspectivas científica e histórica*. Barcelona. Gedisa
- CARIDE J.A. (2003) "Las identidades de la Educación Social", dins de *Cuadernos de Pedagogía*, nº 321. Barcelona.
- CEMBRANOS, F.; MONTESINOS, D.; BUSTELO, M. (2004) *La animación sociocultural; una propuesta metodológica*. Madrid. Popular
- CHOMSKI, N.- DIETERICH, H. (1997): *La aldea global*. Nafarroa: Txalaparta.
- COLOM, A. J. (coord.) (1987): *Modelos de Intervención Socioeducativa*. Madrid, Narcea.
- DELORS, J. [Presidente de la Comisión Internacional sobre la educación para el siglo XXI](1996): *La educación encierra un tesoro. Informe a la UNESCO de la Comisión...* Madrid, Santillana.
- DURKHEIM, E.(1990): *Educación y sociología* Barcelona, Península.
- ESTEFANÍA, J. (1997): *Contra el pensamiento único*. Madrid, Taurus.
- ETXEBERRIA, F. (dir.) (1989): *Pedagogía social y educación no escolar*. San Sebastián, Universidad del País Vasco.
- FERMOSO, P. (1994): *Pedagogía Social. Fundamentación científica*. Barcelona, Herder.
- FREIRE, P. (1987) *L'Educació com a pràctica de la llibertat*. Vic: Eumo Editorial, col. Textos Pedagògics, nº 13.
- FREIRE, P. (1970) *Pedagogía del oprimido*. Madrid: Siglo XXI de España editores.
- FULLANA, J. (coord.) (1999): *Els àmbits de treball de l'educador social*. Málaga, Aljibe.
- GARCIA, J., ALEJOS. C. - RODRIGUEZ, A. (2001): *Esquemas de pedagogía social*. Pamplona, Eunsa.
- GARCÍA, S. - LUKES, S. (coord.) (1999): *Ciudadanía: justicia social y participación*. Madrid, Siglo XXI editores.
- GIL, F. (2002): *La exclusión social*. Barcelona, Ariel.
- LLENA, A., HERAS, P., COSTA, S. (2002). La figura profesional y la formación en educación social: En construcción. En: ORTEGA, J. (coord) *Nuevos retos de la pedagogía social: la formación del profesorado*. Salamanca. SIPS

- MARÍN, R., PEREZ, G. (coord.) (1986): *Pedagogía Social en la Universidad: Realidad y prospectiva*. Madrid, UNED.
- MAYER M. (1994) "Complejidad y cambio: Un enfoque dinámico de la educación ambiental". Dins *Master en Educación Ambiental. Programa de Postgrado 1992-1994*. Madrid, UNED
- MIERIEU, Ph. (1998) *Frankenstein educador*. Barcelona, Laertes
- MÍNGUEZ; C. (2005). *La educación social: Discurso, práctica y profesión*. Madrid. Dykinson.
- MORIN, E. (2001): *Tenir el cap clar. Per organitzar els coneixements i aprendre a viure*. Barcelona, La Campana.
- MORIN E. (2001) *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro*. Ed. Piados, Barcelona-Buenos Aires-Mexico, pp 44-45.
- MONTOYA, J. M., LEBRERO, M. P. y QUINTANA, J. M. (2001). *Pedagogía Social*. Madrid: UNED.
- MUÑOZ C. (2000): Monogràfic, *Pedagogía de la vida quotidiana*. Institut de Formació Pere Tarres, Barcelona.
- NAVARRO, V (2002) *Bienestar insuficiente democracia incompleta. Sobre lo que no se habla en nuestro país*. Barcelona, Anagrama
- NUÑEZ, V. (1999): *Pedagogía social: cartas para navegar en el nuevo milenio*. Buenos Aires, Santillana.
- NUÑEZ, V. (coord.) (2001). *La educación en tiempos de incertidumbre: Las apuestas de la pedagogía social*. Barcelona, Gedisa.
- ORTEGA, J. (coord.) (1999). *Pedagogía Social Especializada*. Barcelona, Ariel.
- PARCERISA, A (1999). *Didáctica en la educación social. Enseñar y aprender fuera de la escuela*. Barcelona, Graó.
- PÉREZ, G. (2003). *Pedagogía Social*. Madrid: Narcea.
- PEREZ, G. (2002). Origen y evolución de la Pedagogía Social. Revista *Pedagogía Social*, nº9 (2ª época).
- PETRUS, A. (Coord.) (1997). *Pedagogía Social*. Barcelona, Ariel Educación.
- RIFKIN, J. (2000): *La era del acceso*. Barcelona, Paidós.
- ROMANS, M., PETRUS, A., TRILLA, J. (2000): *De profesión: educador (a) social*. Barcelona, Paidós.
- ROUZEL, J. (1997): *Le travail d'éducateur spécialisé. Éthique et pratique*. Paris, Dunod
- SAEZ, J. (coord.) (1993): *El educador social*. Murcia, Universidad de Murcia.
- SAEZ, J. (1995): *La formación y profesionalización de los educadores sociales*. València, Nau Llibres.
- SAVATER, F. (1997): *El valor de educar*. Barcelona, Ariel.

- SCHMIDTZ, D., GOODIN, R. (2000). *El bienestar social y la responsabilidad individual*. Madrid, Cambridge University Press
- SENNET, R. (2000): *La corrosión del carácter. Las consecuencias personales del trabajo en el nuevo capitalismo*. Barcelona, Anagrama.
- TOURAINE, A.(1999) : *¿Cómo salir del liberalismo?* Barcelona, Paidós.
- UCAR, X. (2002). Reaprender a enseñar: Retos actuales de la pedagogía social y de la educación social. En: ORTEGA, J. (coord) *Nuevos retos de la pedagogía social: la formación del profesorado*. Salamanca. SIPS